

**Att ge bort en njure –
en kort information om en
livsviktig gåva**

DANDERYDS SJUKHUS
Kvalitet och omtanke

KAROLINSKA
UNIVERSITETSSJUKHUSET

Inledning

Under de senaste åren har ca 30% av de njurtransplantationer som ägt rum i Sverige skett med hjälp av njurar från närstående. Att ge en njure skall vara frivilligt och bygga på en önskan om att hjälpa någon som är njursjuk.

Den som ger en njure måste vara helt frisk och får därför genomgå en omfattande medicinsk utredning. Donatorn måste också vara psykiskt stabil och ha en genomtänkt önskan om att donera. Eftersom njurdonationen är frivillig får det inte finnas påtryckningar från vare sig den njursjuka, andra familjemedlemmar eller sjukvårdspersonal.

En anonym givare, det vill säga en som vill donera en njure utan att ha en relation till någon som är njursjuk, kan också bli donator. Den donerade njuren ges då till någon som står på väntelista för att få en njure från en avliden givare.

Vem kan bli njurdonator

Idag kan man transplantera utan att man är släkt med varandra och över blodgruppsgränserna. Det innebär att möjligheten att hitta en levande givare vars njure passar ökat markant. Föräldrar, syskon, andra släktingar, äkta makar, samboende, vänner eller arbetskamrater kan donera. Det finns stora fördelar med att få en njure från en levande givare.

1. Mottagaren får en frisk njure med hög kvalitet, eftersom donatorn är mycket noggrant utredd
2. Transplantationen kan göras då mottagaren är väl förberedd eftersom den är planerad
3. Transplantationen kan göras strax innan den njursjuka behöver starta dialysbehandling

Det börjar med en utredning

Utredningen kan börja när du som donator meddelat den tilltänkta mottagarens läkare att du är intresserad av att bli njurdonator. Utredningen brukar börja med att du får lämna blodprov eller träffa den läkare som kommer att hålla i utredningen (inte samma läkare som mottagarens). Läkaren är specialist i njurmedicin och den första undersökningen inbegriper samtal, information, allmän läkarundersökning och blodtrycksmätning.

Vi använder oss av ett nationellt utredningsprotokoll med bl.a. blod- och urinprover, njurfunktionsprover, olika röntgenundersökningar samt EKG. Undersökningarna kommer att ta en viss tid i anspråk. Utredningen kan ta upp till 3 - 6 månader. Undersökningarna är kostnadsfria och inkomstbortfall samt eventuella utgifter ersätts. Någon annan ekonomisk ersättning får inte förekomma.

Ett kuratorssamtal ingår som en del i utredningen. Där kan du få mer information om vilken hjälp du har rätt till som donator. Där kan du också ta upp frågor kring donationen som inte berör den medicinska behandlingen. Att utredas som donator kan väcka frågor som du tidigare inte ställts inför och som därför kan vara svåra att hantera.

Planering inför njurdonationen

När utredningen är klar skickas remiss till Transplantationskirurgiska kliniken på Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge, där själva transplantationen sedan kommer att utföras. Dit kallas både donator och mottagare för samtal och information. Eventuellt kan kompletterande undersökningar eller prover behövas. Beslutet att du accepteras som njurdonator och den njursjuka som mottagare fattas av läkarna på transplantationsenheten.

Vanligtvis kallas mottagare och donator till vårdavdelningen för förberedelse inför operation två dagar före transplantationen. Operationen sker oftast med titthålskirurgi. Båda operationerna sker samtidigt i två olika operationssalar och själva operationen tar ca 3-4 timmar.

Efter njurdonationen

Första dygnet efter operationen kan vara jobbigt. Du kan ha ont och du kan må illa efter narkosen, men efter fem dagar brukar det gå bra att skrivas hem från sjukhuset. Som donator får du räkna med ca 4-8 veckor sjukskrivning efter operationen. Donatorn kommer sedan att följas upp på transplantationsmottagningen efter fyra veckor samt cirka tre månader efter donationen. Fortsatta kontroller av bl.a. njurfunktion och blodtryck kommer sedan att skötas av den njurmedicinska mottagningen vid det egna sjukhuset. Kontrollerna är avgiftsfria för den som donerat en njure.

Till sist . . . det är du som avgör

Att någon närstående är i behov av en njurtransplantation och att ställas inför frågan om njurdonation är en mycket speciell situation. Donatorsutredningen i sig kan också kännas påfrestande. Ibland upplevs det att den tar lång tid och det kan finnas oro för att prover och undersökningar inte ska vara tillfredställande. Det kan också finnas andra skäl till tveksamhet inför donation. Det är därför viktigt att veta att du när som helst under utredningen själv kan avbryta den om det inte känns rätt och riktigt att fortsätta.

Trots detta är det vår erfarenhet att de som donerat en njure upplever en förbättrad livskvalitet. Självkänslan ökar liksom känslan av stor glädje över att ha kunnat hjälpa någon på ett så livsavgörande sätt. I de fall där transplantationen inte lyckas kan dock donatorn uppleva en viss besvikelse men de allra flesta säger att de skulle göra om samma sak igen om det var möjligt.

En längre information hittar du på <https://karolinska.se/tx-info> Du kan också vända dig till:

Donatorsansvarig sjuksköterska, Njurmedicinska mottagningen, Danderyds sjukhus AB.

Tfn: 08-123 573 30

Donatorsansvarig sjuksköterska, Njurmedicinska mottagningen, Karolinska Universitetssjukhuset, Huddinge.

Tfn: 08-123 825 00

Donatorsansvarig sjuksköterska, Njurmedicinska mottagningen Rosenlund, Karolinska Universitetssjukhuset.

Tfn: 08- 123 829 87

Transplantationskoordinator, levande givare. Transplantationskirurgiska kliniken, Karolinska Universitetssjukhuset, Huddinge.

Tfn: 08-123 879 77

Oktober 2022